

V. АНАЛИЗА ЕФЕКТА ЗАКОНА

Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14 - др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 и 91/19 – у даљем тексту: Закон) уређује се правни положај привредних друштава, а нарочито њихово оснивање, управљање, статусне промене, промене правне форме, престанак и друга питања од значаја за њихов положај, као и правни положај предузетника.

Кључна питања за анализу постојећег стања и правилно дефинисање промене која се предлаже

1) Који показатељи се прате у области, који су разлози због којих се ови показатељи прате и које су њихове вредности?

Република Србија је уврстила као један од својих главних приоритета унапређење позитивних пракси и прописа у свих десет области које прати референтна листа Светске банке *Doing Business*. Заједничка група за унапређење позиције Републике Србије на листи Светске банке - *Doing Business* основана је са задатком да дефинише конкретне мере за унапређење пословног окружења у Републици Србији кроз Акциони план, као и да континуирано прати извршење и примену усвојених мера. Ранг листа *Doing Business*, коју је развила Светска банка, базира се на процени процедура, цене и времена потребног за њихово извршавање, а који се односе на пословање приватног сектора. Методологија *Doing Business* посматра домаћа мала и средња привредна друштва и врши мерење лакоће пословања кроз сагледавање прописа и њихове примене у пракси. Методологија Светске банке је заснована на стандардизованим студијама случаја, у највећем пословном граду сваке државе. Светска банка прати услове пословања у 190 економија, кроз десет области, а једна од њих је и заштита мањинских акционара, а индикатори који се прате су: индекс јачине заштите мањинских акционара, индекс управљања конфликтом интереса и индекс обима власничког управљања. На ранг листи Светске банке о условима пословања „*Doing Business 2020*”, Република Србија је у области заштите мањинских акционара остварила напредак за 46 места, тј. у односу на 2019. годину када је била на 83. месту, у 2020. години је рангирана на 37. месту.

Такође, важећи закон анализиран са становишта његове усаглашености са Директивом (ЕУ) 2017/828 Европског парламента и Савета од 17. маја 2017. године о измени Директиве 2007/36/ЕЗ у погледу подстицања дугорочног ангажовања акционара (у даљем тексту: Директива 2017/828 ЕУ). Ова директива је донета, да би подстакла дугорочно ангажовање акционара и да би побољшала транспарентност између привредних друштава и инвеститора.

2) Да ли се у предметној области спроводи или се спроводио документ јавне политике или пропис? Представити резултате спровођења тог документа јавне политике или прописа и образложити због чега добијени резултати нису у складу са планираним вредностима.

Имајући у виду да су у Програму за унапређење позиције Републике Србије на ранг листи Светске банке о условима пословања-*Doing Business* за период 2020-2023. године са Акционим планом наведени показатељи резултата који се односе на ниво заштите права мањинских акционара истичемо да је почетна вредност Индекса управљања конфликтом

интереса- 6 за 2019. годину, док је циљана вредност овог индекса -10 за 2020. годину, односно 2021. годину, као и да је почетна вредност Индекса обима власничког управљања - 5 за 2019. годину, док је циљана вредност овог индекса -10 за 2020. годину, односно 2021. годину.

Ради остваривања циљних вредности наведених индекса, потребно је, између осталог, извршити измене и допуне Закона о привредним друштвима, и то: прецизирања одредаба Закона које се односе на закључивање послова и радњи у којима постоји лични интерес (садржина обавештења, података које је друштво дужно да наведе у годишњим финансијским извештајима, права на подношење тужбе за поништај правног посла, ако није закључен по фер вредности, документација коју је друштво дужно да чува и стави на располагање сваком члану друштва), увођења обавезе за друштво да акционару учини доступним податке о износу и структури накнаде и стимулације директора, односно извршног директора и члана надзорног одбора, ако је управљање друштвом дводомно, као и у погледу органа надлежног за доношење одлуке о издавању акција до износа одобреног капитала и др.

Извор провере ће бити Извештај Светске банке о условима пословања Doing Business 2020. годину, односно 2021. годину.

3) Који су важећи прописи и документи јавних политика од значаја за промену која се предлаже и у чему се тај значај огледа?

Правни положај привредних друштава и предузетника уређен је Законом о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14 - др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 и 91/19 – у даљем тексту: Закон). Предметни пропис је донет пре него што је донет Програм за унапређење позиције Републике Србије на ранг листи Светске банке о условима пословања-Doing Business за период 2020-2023. године са Акционим планом.

Значај ових докумената огледа се у остваривању напретка Републике Србије на ранг листи Светске банке о условима пословања у области заштите мањинских акционара.

Такође, Влада је Закључком 05 Број: 337–5373/17 од 19. јуна 2017. године, усвојила Преговарачку позицију Републике Србије за Међувладину конференцију о приступању Републике Србије Европској унији за Поглавље – 6 „Право привредних друштава” којом се Република Србија обавезала да ће преузети у правни систем Републике Србије правне тековине Европске уније из области корпоративног права са којима домаћи прописи из ове области до сада нису били усаглашени, те се Нацртом закона врши усклађивање са одредбама Директиве (ЕУ) 2017/828 Европског парламента и Савета од 17. маја 2017. године о измени Директиве 2007/36/ЕЗ у погледу подстицања дугорочног ангажовања акционара.

4) Да ли су уочени проблеми у области и на кога се они односе? Представити узроке и последице проблема.

На основу анализе Закона о привредним друштвима има основа да се закључи да би у његовој примени могли да настану следећи проблеми:

- у погледу **закључивање послова** и радњи у којима постоји лични интерес. Наиме, трансакције са повезаним лицима могу нанети штету привредним друштвима и њиховим члановима, јер могу повезаном лицу пружити прилику да присвоји вредност која припада привредном друштву, те је важно унапредити постојеће заштитне мере за заштиту интереса привредних друштава и њихових чланова (садржину обавештења, података које је друштво дужно да наведе у годишњим финансијским извештајима, право на подношење тужбе за

поништај правног посла, ако није закључен по фер вредности, документација коју је друштво дужно да чува и стави на располагање сваком члану друштва),

- у погледу **транспарентности накнада директора** и чланова надзорног одбора нарочито у јавним акционарским друштвима. Имајући у виду да директори и чланови надзорног одбора доприносе дугорочном успеху привредног друштва, форма и структура њихових накнада је нарочито значајна. Наиме, пошто су накнаде један од кључних инструмената привредних друштава за усклађивање њихових интереса са интересима њихових директора, односно чланова надзорног одбора, важно је да политику накнада на одговарајући начин утврђују надлежни органи привредног друштва и да акционари имају могућност да искажу своје ставове у погледу политике накнада. Да би се обезбедило да акционари имају делотворан утицај на политику накнада, треба да имају право да гласају о политици накнада. Политика накнада треба да допринесе пословној стратегији, дугорочним интересима и одрживости привредног друштва и не треба да буде у потпуности или претежно везана за краткорочне циљеве.

- у погледу **идентификације акционара и информисања акционара** и друштва.

Унеким јавним акционарским друштвима, друштво не располаже подацима ко су му крајни акционари, односно има податке о посредницима који на основу посебног овлашћења гласају у име крајњег акционара. Понекад је за доношење појединих одлука који се тичу пословања друштва битно да крајни акционар непосредно учествује у самом процесу доношења истих, а не преко посредника који за поједину одлуку не поседује стручна знања и искуство. Наиме, акције листираних друштава (јавних акционарских друштава) често се држе преко сложених ланаца посредника, што отежава остваривање права акционара и може деловати као препрека ангажовању акционара. Привредна друштва често не могу да утврде ко су њихови акционари. Идентификација акционара је предуслов за директну комуникацију између акционара и привредног друштва и стога је од суштинског значаја за олакшавање остваривања права акционара и за ангажовање акционара. Јавна акционарска друштва треба да имају право да идентификују своје акционаре како би могла да са њима директно комуницирају у процесу доношења појединих одлука од значаја за друштво. Према томе, посредници (правна лица која чувају и администрирају хартије од вредности или депо рачуне за рачун других лица (или клијената) у складу са законом којим се уређује тржиште капитала) треба да буду у обавези да привредном друштву, на његов захтев, доставе информације о идентитету акционара. Да би се постигао тај циљ, привредном друштву треба доставити одређени ниво информација о идентитету акционара (лично, односно пословно име, матични (регистарски број), податке за контакт акционара, број акција које држи акционар, датум стицања акција и сл.).

5) Која промена се предлаже

Предлаже се, дефинисање фер вредности правног посла, односно правне радње у случају постојања личног лица из члана 61. Закона, да су извештај о процени фер вредности ствари или права и обавештење из члана 65. саставни део одлуке скупштине и проширује се обухват података које је друштво дужно да објави на својој интернет страници или на интернет страници Регистра привредних субјеката најкасније на дан закључења правног посла или радње у случају постојања личног интереса. Наиме, изменом члана предлаже се да је лице из члана 61. овог закона дужно је да одбор директора, односно надзорни одбор ако је управљање друштвом дводомно обавести о постојању личног интереса (или интереса са њим повезаног лица) у правном послу који друштво закључује, односно правној радњи коју друштво предузима, да у том обавештењу наведе све чињенице у вези са личним

интересом од значаја за доношење одлуке, као и да на захтев органа који је примио обавештење, достави све додатне чињенице од значаја за доношење одлуке, које је евентуално пропустило да наведе у обавештењу. Ово обавештење садржи нарочито врсту, односно правну природу правног посла или радње, детаљан опис предмета правног посла или радње, вредност, односно цену предмета тог посла или правне радње, рок за извршење, плаћање и слично, као и све релевантне чињенице о природи и обиму личног интереса.

Предлажу се подаци које је друштво дужно да наведе у годишњим финансијским извештајима, ако је током пословне године закључивало правне послове, односно предузимало правне радње у којима је постојао лични интерес лица из члана 61. Закона, а за које је потребно одобрење у складу са чланом 66. Закона, и то подаци о: врсти правног посла или радње, предмету правног посла или радње, вредности, односно цени предмета правног посла или радње, проценту удела, односно акција које лице из члана 61. овог закона поседује у друштву, као и правном лицу, односно другом лицу са којим се правни посао закључује, односно правна радња предузима и својству, статусу, односно функцији коју лице из члана 61. овог закона обавља у друштву као и правном лицу, односно другом лицу са којим се правни посао закључује, односно правна радња предузима.

Предложено је подношење тужбе за поништај правног посла у случају када је прибављено одобрење за закључивање посла у коме постоји лични интерес, а правни посао није закључен, односно правна радња није предузета по фер вредности, као и да ако надлежни суд у поступку по тужби донесе одлуку којом изриче меру привременог ограничења права вршења функције директора, члана надзорног одбора, заступника или прокуристе, регистратор Регистра привредних субјеката по достављеној судској одлуци, брише то лице из регистра.

Прописује се и кривична одговорност лица из члана 61. Закона и у случају када је то лице прибавило одобрење правног посла или радње у случају постојања личног интереса у складу са чланом 66. Закона, а правни посао није закључен, или правна радња није предузета по фер вредности.

Уводи се обавеза да друштво чува и целокупну документацију у вези са одобравањем и закључивањем правног посла, односно правне радње са личним интересом и прописује да је у случају покренутог спора у складу са овим законом по тужби акционара или ранијег акционара, одбор директора, односно извршни одбор ако је управљање друштвом дводомно, дужан да акте и документа из члана 464. став 1. тач. 1) до 10) и тач. 12) и 13) овог закона, а који су непосредно везани за предмет спора стави на располагање акционару, односно ранијем акционару на његов писани захтев поднет у складу са чланом 81. овог закона, ради вршења увида и копирања за потребе вођења парнице о свом трошку током радног времена, као и да изузетно од одредаба члана 81. став 2. тачка 2) овог закона акти и документи не морају бити одређени, већ одредиви. Акционари најчешће немају информацију о томе којим актом је нека одлука донета, који је број тог акта, који орган је акт донео и слично, па се на овај начин сваком акционару омогућава да прибави било који документ у вези са предметним послом, пре покретања парничног поступка.

Ако је предузетнику правноснажним актом надлежног органа изречена мера забране обављања делатности, даје му се могућност да у року од 30 дана од дана правноснажности тог акта, региструје прекид обављања делатности за време за које му је мера изречена, уколико намерава да задржи предузетнички статус, затим да региструје промену те делатности, како би кроз активни статус обављао другу делатност у циљу даљег остваривања прихода, и тиме обезбедио егзистенцију за себе и своју породицу, а што у

сваком случају значи и глобално за економију саме државе, кроз наплату јавних прихода по основу обављања делатности предузетника, дакле ради се о двосмерном бенефиту, као и да сам одјави делатност, јер забрањену делатност не може обављати. Закон прописује само престанак важења одобрења, сагласности или другог акта надлежног органа, а сада се предвиђа и случај одузимања дозволе, лиценце, одобрења, сагласности и др. Наиме, у том случају предузетнику се даје могућност да у року од 30 дана од правноснажности акта којим је извршено одузимање дозволе, лиценце, одобрења, сагласности и др. региструје промену те делатности или да сам одјави делатност, јер се та у случају одузимања дозволе, лиценце, одобрења, сагласности и др. не може обављати. Осим тога, будући да Законом о поступку регистрације у Агенцији за привредне регистре, поступак брисања предузетника из регистра по службеној дужности није прописан, на питања која се односе на поступак регистрације и евидентирања, а која овим законом нису посебно уређена примењује се закон којим се уређује општи управни поступак, а на основу одредбе члана 4. став 1. наведеног закона. С тим у вези, као и код привредних друштва, предлаже се објављивање обавештења на интернет страни Агенције за привредне регистре, да су се стекли разлози за брисање предузетника из регистра по сили закона. Такође, предложено је и да се рок за пријаву наставка обављања делатности у случају смрти, односно губитка пословне способности предузетника продужи са 30 на 60 дана.

Предлаже се искључива надлежност скупштине акционарског друштва за доношење одлуке о издавању одобрених акција, тако да скупштина више не може пренети овлашћење за издавање одобрених акција на одбор директора, односно надзорни одбор.

Поред тога, дато је овлашћење скупштини друштва да одлучује и о политици накнада и извештају о накнадама члановима одбора директора, односно надзорног одбора у јавним акционарским друштвима.

Прописује се шта обухвата укупна накнада директора (обухвата зараду и накнаду трошкова, бонусе, стимулације путем доделе акција, односно вараната друштва или другог друштва које је повезано са друштвом, отпремнине и друге бенефиције у било ком облику), као и да се иста у јавном акционарском друштву утврђује у складу са политиком накнада коју је јавно акционарско друштво у обавези да има. Такође, уводи се обавеза за акционарско друштво које није јавно и за друштво с ограниченом одговорношћу да на захтев акционара, односно члана који поседује акције, односно уделе који представљају најмање 5% основног капитала друштва најкасније у року од три дана од дана пријема захтева истом омогући увид у податке о износу и структури укупне накнаде за сваког директора, односно извршног директора и члана надзорног одбора, ако је управљање друштвом дводомно.

Имајући у виду да директори и чланови надзорног одбора доприносе дугорочном успеху привредног друштва, форма и структура њихових накнада је нарочито значајна. Пошто су накнаде један од кључних инструмената привредних друштава за усклађивање њихових интереса са интересима њихових директора, односно чланова надзорног одбора, важно је да политику накнада на одговарајући начин утврђују надлежни органи привредног друштва и да акционари имају могућност да искажу своје ставове у погледу политике накнада. Имајући у виду наведено, прописује се да је јавно акционарско друштво у обавези да има политику накнада директорима и члановима надзорног одбора ако је управљање друштвом дводомно, која мора бити јасна и разумљива, као и садржина политике накнада. Такође, предлаже се да одбор директора, односно надзорни одбор ако је управљање

друштвом дводомно или комисија за накнаде ако је образована, сачињава једном годишње јасан, свеобухватан и разумљив извештај о свим накнада које је друштво или са њим повезано друштво које послује у оквиру исте групе друштава исплатило или се обавезало да исплати сваком поједином садашњем и бившем члану одбора директора, односно надзорног одбора, у последњој пословној години која претходи години у којој се сачињава извештај. Ревизор који врши ревизију годишњих финансијских извештаја друштва дужан је да изврши ревизију извештаја о накнадама и да о томе сачини извештај који садржи мишљење да ли извештај о накнадама садржи све прописане податке и исти се доставља скупштини уз извештај о накнадама. Такође, друштво је дужно да извештај о накнадама објави на свој интернет страници након седнице скупштине на којој се расправљало о овом извештају, који мора бити бесплатно јавно доступан најмање десет година од дана објављивања на интернет страници друштва. Скупштина друштва одлучује о предложеној политици накнада, коју одбор директора, односно надзорни одбор ако је управљање друштвом дводомно предлаже скупштини друштва најмање на сваке четири године. Друштво је дужно да политику накнада која је усвојена на седници скупштине, заједно са датумом одржавања те седнице и резултатима гласања без одлагања објави на свој интернет страници, при чему политика накнаде мора бити бесплатно јавно доступна најмање за све време њене примене.

Уређују се посебна правила у погледу подстицања дугорочног ангажовања акционара у јавним акционарским друштвима, а у складу са одредбама Директиве 2017/828 ЕУ. Имплементирањем ове директиве у наш правни систем јавна акционарска друштва имаће право на утврђивање идентитета својих акционара како би могла с њима остварити непосредну комуникацију, а посредници ће бити у обавези да привредном друштву, на његов захтев, доставити информације о идентитету дионичара. Сходно наведеном, било је потребно између осталог, дефинисати појмове институционалног инвеститора, руководиоца имовине и саветника за гласање, као и њихове обавезе, садржину политике ангажовања институционалних инвеститора и руководиоца имовине и др. Такође, уређен је и поступак информисања акционара и друштва, имајући у виду да се акције листираних друштава често држе преко сложених ланаца посредника, што отежава остваривање права акционара и може деловати као препрека ангажовању акционара. Наиме, привредна друштва због ових сложених ланаца посредника не могу да идентификују своје акционаре а утврђивање идентитета акционара предуслов је за непосредну сарадњу, односно друштво најчешће посредно (преко посредника) комуницира са својим акционарима. Идентификација акционара је предуслов за директну комуникацију између акционара и привредног друштва, те је од суштинског значаја за олакшавање остваривања права акционара и за ангажовање акционара. Делотворно остваривање права акционара у великој мери зависи од ефикасности ланца посредника који воде рачуне хартија од вредности за рачун акционара или других лица. У ланцу посредника, нарочито када се у ланцу налази много посредника, информација из привредног друштва не преноси се увек његовим акционарима, а гласови акционара се не преносе увек исправно привредном друштву. Циљ ових одредаба је да се побољша пренос информација дуж ланца посредника како би се олакшало остваривање права акционара. С обзиром на њихову значајну улогу, посредници треба да буду у обавези да акционарима олакшају остваривање њихових права, без обзира на то да ли акционари та права остварују сами или именују треће лице да то учини. Када акционари не желе да сами остварују права него су именовали посредника да то ради, посредник треба да та права остварује на основу изричитог овлашћења и упутства

акционара и у њихову корист. Такође, веома је важно да акционари знају да ли су њихови гласови исправно узети у обзир, те се овим одредбама предвиђа обавеза да друштво, у случају одржавања седнице скупштине електронским путем, лицу које је гласало достави електронску потврду о пријему гласова, као и обавеза да након одржане седнице скупштине изда потврду да су гласови акционара уредно евидентирани и пребројани.

Прописује се, између осталог, које разлоге за принудну ликвидацију није могуће отклонити.

Уводи привредни преступ за друштво и одговорно лице у друштву уколико на захтев акционара не учини доступним податке о износу и структури укупне накнаде за сваког директора, односно извршног директора и члана надзорног одбора, ако је управљање друштвом дводомно, нови привредни преступи за јавно акционарско друштво и одговорно лице у том друштву у вези са предложеним обавезама у погледу политике накнада и информисања акционара у циљу остваривања њихових права, као привредни преступи институционалних инвеститора, руководиоца имовином, саветника за гласање и посредника.

6) Да ли је промена заиста неопходна и у ком обиму?

Промене јесу неопходне. С обзиром на то да Закон уређује општи правни оквир за положај привредних друштава, као и правни положај предузетника, друге могућности за унапређење одредаба тог закона и њихово усаглашавање са другим прописима, не постоје.

Тачније, једино је изменама и допунама Закона било могуће предвидети одредбе којима би се допринело побољшању ранга Републике Србије на листи Светске банке о условима пословања-Doing Business, унапређењем одредаба које се односе на заштиту права мањинских акционара, као и одредбе којима се врши усаглашавање са одредбама Директиве 2017/828 ЕУ. Сходно томе, доношење закона ради реализације предвиђених циљева, јесте једини начин за решавање проблема.

7) На које циљне групе (субјекте регулације) ће утицати предложена промена? Утврдити и представити циљне групе на које ће промена имати непосредан односно посредан утицај.

Предложена решења у закону имаће позитиван утицај на транспарентност при закључивању послова, односно предузимању правних радњи у којима постоји лични интерес лица која имају посебне дужности према друштву, на подизање нивоа свести директора, чланова надзорног одбора, заступника и прокуриста у погледу поштовања законских одредаба при закључивању правног посла, односно предузимању правне радње у којима постоји лични интерес, као и на транспарентност података о висини и структури накнада и стимулација менаџмента акционарског друштва.

Да би се подстицало власничко улагање и олакшало остваривање права која се односе на акције, требало би успоставити висок степен транспарентности у погледу трошкова, укључујући цене и накнаде, за услуге које пружају посредници (правна лица која чувају и администрирају хартије од вредности или депо рачуне за рачун других лица (или клијената) у складу са законом којим се уређује тржиште капитала).

Делотворно и одрживо ангажовање акционара један је од камена темељаца модела корпоративног управљања листираних друштава, који зависи од провера и узајамних контрола које врше различити органи и различите заинтересоване стране. Веће учешће акционара у корпоративном управљању једно је од средстава која могу побољшати

финансијске и нефинансијске перформансе привредних друштава, укључујући у погледу фактора животне средине, друштвених и управљачких фактора.

Институционални инвеститори и руководиоци имовине често су значајни акционари листираних друштава и могу играти важну улогу у корпоративном управљању тим друштвима, али и у ширем смислу у погледу њихове стратегије и дугорочне успешности. Међутим, институционални инвеститори и руководиоци имовине често се не ангажују у привредним друштвима у којима поседују акције, а тржишта капитала често врше притисак на привредна друштва да постигну успех у кратком року, што може угрозити дугорочне финансијске и нефинансијске перформансе привредних друштава и може, поред других негативних последица, довести до неоптималног нивоа инвестиција, на пример у истраживање и развој, на штету дугорочне успешности како привредних друштава тако и инвеститора.

Институционални инвеститори и руководиоци имовине често нису транспарентни у погледу својих инвестиционих стратегија, своје политике ангажовања и њиховог спровођења. Јавно објављивање тих информација могло би имати позитиван утицај на свест инвеститора, олакшати дијалог између привредних друштава и њихових акционара, подстаћи ангажовање акционара и ојачати њихову одговорност према заинтересованим странама и цивилном друштву. Институционални инвеститори и руководиоци имовине стога треба да буду транспарентнији у погледу свог приступа ангажовању акционара. Они треба или да развију и јавно објаве политику ангажовања акционара или да објасне зашто су одлучили да то не учине. Политика ангажовања акционара треба да опише како институционални инвеститори и руководиоци имовине интегришу ангажовање акционара у своју инвестициону стратегију, које различите активности ангажовања бирају да спроводе и како то чине. Политика ангажовања треба да укључи и политике за управљање стварним или потенцијалним сукобима интереса, нарочито у ситуацијама у којима институционални инвеститори или руководиоци имовине или њихова повезана друштва имају значајне пословне односе са привредним друштвом у које се инвестира. Политика ангажовања или објашњење треба да буду јавно доступни. Институционални инвеститори и руководиоци имовине требало би да јавно обелодане информације о спровођењу своје политике ангажовања, а нарочито како су остваривали своја права гласа.

Такође, с обзиром на значај саветника за гласање, исти треба да подлежу захтевима у погледу транспарентности. Саветници за гласање треба да извештавају о примени кодекса понашања, као и да објаве одређене кључне информације које се односе на припрему њиховог истраживања, савета и препорука за гласање, као и све стварне или потенцијалне сукобе интереса или пословне односе који би могли да утичу на припрему истраживања, савета и препорука за гласање. Те информације треба да буду јавно доступне у периоду од најмање три године како би се институционалним инвеститорима омогућило да одаберу услугу саветника за гласање узимајући у обзир њихове прошле резултате.

Директори доприносе дугорочном успеху привредног друштва. Форма и структура накнаде директора јесу питања која првенствено спадају у надлежност привредног друштва, његових релевантних одбора, акционара и, по потреби, представника запослених. Пошто су накнаде један од кључних инструмената привредних друштава за усклађивање њихових интереса са интересима њихових директора и с обзиром на пресудну улогу директора у привредним друштвима, важно је да политику накнада привредних друштава на одговарајући начин утврђују надлежни органи привредног друштва и да акционари имају могућност да искажу своје ставове у погледу политике накнада привредног друштва.

Успешност директора треба оцењивати коришћењем и финансијских и нефинансијских критеријума перформанси, укључујући, по потреби, факторе животне средине, социјалне и управљачке факторе. Политика накнада треба да опише различите компоненте плата директора и распон њихових релативних удела. Сврха објављивања накнада појединачних директора и објављивања извештаја о накнадама јесте да се обезбеди већа корпоративна транспарентност и већа одговорност директора, као и бољи надзор акционара над накнадама директора. Овим се стварају неопходни предуслови за остваривање права акционара и ангажовање акционара у погледу накнада. Објављивање тих информација акционарима нарочито је неопходно да би им се омогућило да оцене накнаде директора и да изразе своје ставове о модалитетима и нивоу плата директора, као и о вези између плате и успешности сваког појединачног директора, како би се отклониле евентуалне ситуације у којима износ накнаде директора није оправдан на основу његове појединачне успешности и успешности привредног друштва. Објављивање извештаја о накнадама је неопходно како би се омогућило не само акционарима, него и потенцијалним инвеститорима и заинтересованим странама да процене накнаде директора, у којој мери су те накнаде повезане са успешношћу привредног друштва и како привредно друштво спроводи своју политику накнада у пракси.

Да би се повећала корпоративна транспарентност, као и одговорност директора, и да би се омогућило акционарима, потенцијалним инвеститорима и заинтересованим странама да добију потпуну и поуздану слику о накнади сваког директора, нарочито је важно да се објави сваки елемент и укупан износ накнаде.

Нарочито је важно објављивање накнаде додељене или која припада појединачним директорима не само од стране самог привредног друштва, него и из било ког другог друштва које припада истој групи. Ако би се из извештаја о накнадама искључила накнада коју појединачним директорима додељују или која им припада из друштава која припадају истој групи као и привредно друштво, акционари не би имали потпуну и поуздану слику о накнадама које је привредно друштво доделило директорима. Од суштинског је значаја да се процени накнада и успешност директора не само годишње него и током одговарајућег временског периода како би се акционарима, потенцијалним инвеститорима и заинтересованим странама омогућило да правилно процене да ли се накнадама награђује дугорочна успешност и да измере кретање успешности и накнада директора у средњорочном односно дугорочном периоду, нарочито у односу на успешност привредног друштва. У многим случајевима, тек након неколико година може се оценити да ли је додељена накнада била у складу са дугорочним интересима привредног друштва.

Поред тога, предложена решења имаће позитиван утицај и на мањинске чланове друштва и потенцијалне инвеститоре, што ће свакако унапредити привредну активност.

8) Да ли постоје важећи документи јавних политика којима би се могла остварити жељена промена и о којим документима се ради?

Постоји Закон о привредним друштвима („Службени гласник РС”, бр. 36/11, 99/11, 83/14 - др. закон, 5/15, 44/18, 95/18 и 91/19).

9) Да ли је промену могуће остварити применом важећих прописа?

Применом важећег Закон о привредним друштвима није могуће остварити описане промене. Ово из разлога што описане промене захтевају нове формулације законских одредаба које се могу остварити само изменама и допунама важећег закона.

10) Квантитативно (нумерички, статистички) представити очекиване трендове у предметној области, уколико се одустане од интервенције (*статус quo*).

Одустајање од предложених решења деловаће дестимулативно на акционаре, односно мањинске акционаре, привредна друштва, потенцијалне инвеститоре. Такође, *статус quo* имаће негативан утицај на побољшање ранга Републике Србије на ранг листи Светске банке, као и на затварање Преговарачког поглавља 6. Стога је неопходно да се унапреди правни режим на начин како је то предложено.

11) Какво је искуство у остваривању оваквих промена у поређењу са искуством других држава? (упоредно-правно искуство)

За предложена решења коришћено је упоредно право Хрватске и Словеније. Обе наведене државе - чланице Европске уније, доследно су имплементирале Директиву 2017/828 ЕУ у своје законе којима се уређује положај привредних друштава.

Кључна питања за утврђивање циљева

1) Због чега је неопходно постићи жељену промену на нивоу друштва?

Изменама и допунама Закона о привредним друштвима постиже се хармонизација националног законодавства са законодавством Европске уније и стварају услови за побољшање ранга Републике Србије на ранг листи Светске банке.

2) Шта се предметном променом жели постићи?

Предметном променом жели се постићи унапређење ранга Републике Србије у области заштите права мањинских акционара на ранг листи Светске банке и стварање предуслова за затварање Преговарачког поглавља 6.

Поред наведеног, циљ који ће се постићи усвајањем предложених решења је постизање веће транспарентности и правне сигурности, а што ће свакако резултирати повољнијим положајем мањинских чланова друштва, чиме ће се побољшати услови пословања, а што ће утицати и на побољшање инвестиционе климе.

3) Да ли су општи и посебни циљеви усклађени са важећим документима јавних политика и постојећим правним оквиром?

Да, општи и посебни циљеви су усклађени са важећим документима јавних политика, и то са: Програмом за унапређење позиције Републике Србије на ранг листи Светске банке о условима пословања-Doing Business за период 2020-2023. године са Акционим планом, којим су предвиђене измене Закона о привредним друштвима, као и са Преговарачком позицијом Републике Србије за Међувладину конференцију о приступању Републике Србије Европској унији за Поглавље – 6 „Право привредних друштава” којом се Република Србија обавезала да ће преузети у правни систем Републике Србије правне тековине Европске уније из области корпоративног права са којима домаћи прописи из ове области до сада нису били усаглашени.

4) На основу којих показатеља учинка ће бити могуће утврдити да ли је дошло до остваривања општих, односно посебних циљева.

Извор провере ће бити Извештај Светске банке о условима пословања Doing Business 2021. годину, односно 2022. годину, односно побољшање позиције Републике Србије (са

37 места у 2020. години на неко ниже место у 2022. години) на ранг листи Светске банке у области заштите мањинских акционара

Затварање поглавља 6 – Право привредних друштава биће показатељ да је извршена хармонизација са правом ЕУ.

Кључна питања за идентификовање опција јавних политика

1) Које релевантне опције за остварење циља су узете у разматрање? Да ли је разматрана „статус quo“ опција?

Разматрана је *статус quo* опција, али имајући у виду да би иста имала негативан утицај на побољшање ранга Републике Србије на ранг листи Светске банке, као и на затварање Преговарачког поглавља 6, ова опција није могла бити прихваћена.

2) Да ли су, поред регулаторних мера, идентификоване и друге опције за постизање жељене промене и анализирани њихови потенцијални ефекти?

Жељене промене се могу постићи само регулаторним мерама, законом.

3) Да ли су, поред рестриктивних мера испитане и подстицајне мере за постизање посебног циља?

Предвиђени циљеви не могу се постићи подстицајним мерама.

4) Да ли су у оквиру разматраних опција идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви?

Нису идентификоване институционално управљачко организационе мере које је неопходно спровести да би се постигли посебни циљеви.

5) Да ли се промена може постићи кроз спровођење информативно-едукативних мера?

Жељене промене се не могу постићи информативно-едукативним мерама без увођења санкција за лица која не поступају у складу са предложеним решењима.

Кључна питања за анализу финансијских ефеката

1) Какве ће ефекте доношење Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима имати на јавне приходе и расходе у средњем и дугом року?

Доношење Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима неће утицати на јавне приходе и расходе.

2) Да ли је финансијске ресурсе за спровођење изабране опције потребно обезбедити у буџету, или из других извора финансирања и којих?

За спровођење овог закона није потребно обезбедити средства у буџету Републике Србије, односно буџету аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе.

3) Како ће спровођење Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима утицати на међународне финансијске обавезе?

Спровођење Закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима нема утицаја на међународне финансијске обавезе Републике Србије.

Кључна питања за анализу економских ефеката

- 1) Које трошкове и користи (материјалне и нематеријалне) ће изабрана опција проузроковати привреди, појединој грани, односно одређеној категорији привредних субјеката?

Нови евентуални трошкови односили би се на годишњи извештај о накнадама директора, обавезу доношења политике накнада директорима.

Такође, одређени трошкови за привредна друштва могли би настати даном приступања Србије у Европску унију када ће почети да се примењују одредбе о ангажовању акционара. То су административни трошкови који се односе на обавезу израде документа - политике ангажовања за институционалне инвеститоре и руководиоце имовином, израду и објава главних елемената стратегије улагања институционог инвеститора, трошкови за привредна друштва као последица обавезе ревизора који врши ревизију годишњих финансијских извештаја друштва да изврши ревизију извештаја о накнадама и да о томе сачини извештај који садржи мишљење да ли извештај о накнадама садржи све прописане податке у складу са овом законом, накнаду коју ће плаћати привредно друштво, посредник у ланцу или акционар за трошкове појединог посредника настале у вези са обавезом информисања акционара и друштва. Међутим, гледано дугорочно беневити од предложених измена Закона биће већи од трошкова јер ће на овај начин бити испуњен још један од захтева који треба испунити како би Република Србија приступила ЕУ. Поред тога, овим изменама омогућиће се се услови за повећани ниво инвестиционе активности па самим тим и за повећање броја привредних субјеката

Примена предложених законских решења неће изазивати трошкове код грађана и привреде (ни код малих и средњих привредних друштва).

- 2) Да ли изабране опције утичу на конкурентност привредних субјеката на домаћем и иностраном тржишту (укључујући и ефекте на конкурентност цена) и на који начин?

Да. Изабране опције утичу на конкурентност привредних друштва на домаћем и иностраном тржишту јер се кроз повећање нивоа транспарентности у погледу закључивања послова са личним интересом, у погледу накнада директорима и члановима надзорног одбора, као и у погледу подстицања дугорочног ангажовања акционара доприноси оптималном нивоу инвестиција, као и дугорочној успешности привредних друштва и инвеститора, јер ће се на овај начин пословање и управљање друштвом бити транспарентније.

- 3) Да ли изабране опције утичу на услове конкуренције и на који начин?

Овај закон ће утицати на услове конкуренције јер друштва која буду имала транспарентнију политику накнада, као и она која буду утврдила идентитет својих акционара како би могла у случају потребе остварити непосредну комуникацију са истим, биће „сигурнија” за улагања од стране страних инвеститора, и биће препозната као добар пословни партнер. На тај начин стимулисаће се привредна активност и повећати тржишна конкуренцију, а истовремено створиће се услови за повећани ниво инвестиционе активности па самим тим и за повећање броја привредних субјеката.

- 4) Да ли изабрана опција утиче на трансфер технологије и/или примену техничко-технолошких, организационих и пословних иновација и на који начин?

Предложеним решењима подстиче се коришћење модерних технологија у комуникацији између привредних друштава и њихових акционара, као и осталих учесника на тржишту.

5) Да ли изабрана опција утиче на друштвено богатство и његову расподелу и на који начин?

Предложена решења позитивно утичу и на стварање друштвеног богатства. Решења предвиђена Нацртом закона доприносе већој правној сигурности и тржишној конкуренцији, те се очекује пораст нивоа инвестиција, а што ће у крајњој линији резултирати и у расту друштвеног богатства, односно укупног економског и друштвеног прогреса.

6) Какве ће ефекте изабрана опција имати на квалитет и статус радне снаге (права, обавезе и одговорности), као и права, обавезе и одговорности послодаваца?

Предложена решења неће утицати на стечена права, обавезе и одговорности радника и послодаваца.

Кључна питања за анализу ефеката на друштво

1) Колике трошкове и користи ће изабрана опција проузроковати грађанима?

Предложена решења неће проузроковати трошкове грађанима.

2) Да ли би и на који начин изабрана опција утицала на тржиште рада и запошљавања, као и на услове за рад?

Овај закон ће стимулисати привредну активност и повећати тржишну конкуренцију, из разлога што је стварањем услова за повећани ниво инвестиционе активности реално очекивати повећање броја привредних субјеката, а самим тим и на отварање нових радних места.

Анализа ефеката на животну средину

Предложена решења немају утицаја на животну средину.

Анализа управљачких ефеката

1) Да ли се изабраном опцијом уводе организационе, управљачке или институционалне промене.

Изабраном опцијом се не уводи ни једна од наведених промена.

2) Да ли је изабрана опција у сагласности са важећим прописима, међународним споразумима и усвојеним документима јавних политика?

Нацрт закона усклађен је са важећим документима јавних политика, и то са: Програмом за унапређење позиције Републике Србије на ранг листи Светске банке о условима пословања-Doing Business за период 2020-2023. године са Акционим планом, којим су предвиђене измене Закона о привредним друштвима, као и са Преговарачком позицијом Републике Србије за Међувладину конференцију о приступању Републике Србије Европској унији за Поглавље – 6 „Право привредних друштава” којом се Република Србија обавезала да ће преузети у правни систем Републике Србије правне тековине Европске уније из области корпоративног права са којима домаћи прописи из ове области до сада нису били усаглашени.

3) Да ли изабрана опција утиче на владавину права и безбедност?

Нацрт закона позитивно утиче на владавину права. Основни и најважнији позитиван ефекат овог закона је повећање нивоа транспарентности у погледу закључивања послова са личним интересом, у погледу накнада директорима и члановима надзорног одбора, као и у погледу подстицања дугорочног ангажовања акционара што за собом даље повлачи већу правну сигурност у области права привредних друштава. Поред тога и продужење рока рока за доставу одлуке о принудном откупу акција Централном регистру са три на пет радних рада од дана регистрације у Регистру привредних субјеката, ће утицати на владавину права јер је наведени рок за доставу био кратак за привредно друштво које треба да спроведе поступак принудног откупа акција.

4) Да ли изабрана опција утиче на одговорност и транспарентност рада јавне управе?

Решења из Нацрта закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима немају утицаја на одговорност и транспарентност рада јавне управе.

5) Које додатне мере треба спровести и колико времена ће бити потребно да се спроведе изабрана опција и обезбеди њено касније доследно спровођење, односно њена одрживост?

Решења из Нацрта закона не изискују доношење подзаконских аката, али је за одређена предложена решења потребно оставити довољно времена за унапређење софтвера Агенције за привредне регистре, као и довољно времена привредним субјектима да се прилагоде новим законским решењима.

Анализа ризика

1) Да ли је за спровођење изабране опције обезбеђена подршка свих кључних заинтересованих страна и циљних група? Да ли је спровођење изабране опције приоритет за доносиоце одлука у наредном периоду?

Нацрт закона припремила је Посебна радна група за припрему текста Нацрта закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима, у чијем раду су учествовали представници органа чији је делокруг повезан са садржином овог закона.

Поред представника Министарства привреде, у раду на припреми Нацрта закона учествовали су и представници Министарства финансија, Министарства државне управе и локалне самоуправе, Агенције за привредне регистре, Комисије за хартије од вредности, Централног регистра, депоа и клиринга хартија од вредности, Привредне коморе Србије, Правног факултета Унион и Центра за европске политике за јединствено тржиште и конкурентност.

Нацрт закона о изменама и допунама Закона о привредним друштвима планиран је Годишњим планом рада Владе за 2021. годину за трећи квартал 2021. године.

2) Да ли су обезбеђена финансијска средства за спровођење изабране опције?

Спровођење решења из Нацрта закона не изискује финансијска средства.

3) Да ли постоји још неки ризик за спровођење изабране опције?
Није уочен ни један ризик за спровођење изабране опције.